

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Ndob/13/2024
Identifikačné číslo spisu:	6123472005
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6123472005.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beaty Miničovej a členiek senátu Mgr. Sone Pekarčíkovej a JUDr. Jaroslavy Fúrovej, v spore žalobcu: ATYP ROYAL, s.r.o., 1. čsl. brigády 24, 038 61 Vrútky, IČO: 36 373 681, zast. Karkó s.r.o., Obchodná 8985/5A, 010 08 Žilina, IČO: 50 158 121, proti žalovanému: Slovenský pozemkový fond, Búdková 36, 817 15 Bratislava, IČO: 17 335 345, zast. GARAJ & Partners s.r.o., Na Hrebienku 8079/2A, 811 02 Bratislava, IČO: 35 951 125, o zaplatenie 10.262,- eur s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 61Cb/23/2024, o nesúhlase Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom Banská Bystrica, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m súdom na prejednanie a rozhodnutie sporu je Mestský súd Bratislava III.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica listom, sp. zn. 27Up/1987/2023, z 23. februára 2024 postúpil spor Mestskému súdu Bratislava III ako súdu príslušnému na prejednanie, nakoľko žalobca v zákonom stanovenej lehote navrhol pokračovanie v konaní na príslušnom súde v zmysle § 10 ods. 3, resp. v zmysle § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní v znení neskorších právnych predpisov.

2. S postúpením sporu Mestský súd Bratislava III nesúhlasil a predložil vec spoločne nadriadenému súdu podľa § 43 ods. 2 CSP. Poukázal, že predmetom konania je skutočnosť, že žalobca plnil žalovanému na základe od počiatku neplatnej kúpnej zmluvy, uzavretej medzi žalobcom a žalovaným 18. decembra 2019, teda v danom prípade ide o nárok z bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 ods. 1 a 2 v spojení s § 457 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Mestský súd Bratislava III zastáva názor, že v predmetnom nemôže byť založená kauzálna príslušnosť podľa § 22 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „CSP“), keďže v danom prípade sa nejedná o obchodnoprávny spor. O obchodnoprávny spor môže ísť len vtedy, ak ide o spor podľa druhej časti zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“), prípadne o spor zo záväzkového vzťahu, ktorý možno podľa § 261 a § 262

Obchodného zákonníka považovať za obchodný záväzkový vzťah. V prejednávanej veci nie je žalovaným podnikateľský subjekt, ale štát, resp. Slovenský pozemkový fond, preto vzťah žalobcu a žalovaného nie je možné subsumovať pod § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka. Daný vzťah nemožno subsumovať ani pod § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, nakoľko nie je splnená podmienka, a síce, že by sa predmet záväzkového vzťahu týkal zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky subjektu verejného práva. Vzťah medzi žalobcom a žalovaným je podľa Mestského súdu Bratislava III občianskoprávnym vzťahom. Žalovaný uzatvorením kúpnej zmluvy len využíva svoje zákonné oprávnenie nakladať s vlastným majetkom a brať z neho úžitky v súlade s § 123 Občianskeho zákonníka, pričom kúpnu zmluvou, ktorou žalovaný (štát) predal žalobcovi pozemok vo vlastníctve štátu o celkovej výmere 1.300 m², žalovaný nezabezpečoval vlastnú prevádzku a ani verejné potreby. Mestský súd ďalej podporil svoje tvrdenie uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 4Ncb/4/2023-22, z 28. septembra 2023 a v závere konštatoval, že podľa jeho názoru je príslušným na prejednanie a rozhodnutie sporu Mestský súd Bratislava IV.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Banská Bystrica a Mestskému súdu Bratislava III, vzhľadom na predloženie nesúhlasu Mestského súdu Bratislava III s postúpením veci Okresným súdom Banská Bystrica v zmysle § 43 ods. 2 CSP tento nesúhlas prejednal a dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením veci nie je dôvodný.

4. Podľa § 12 ods. 1 CSP, na konanie v prvej inštancii je príslušný okresný súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

5. Podľa § 13 CSP, na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

6. Podľa § 22 CSP (Príslušnosť v obchodnoprávných sporoch), na konanie v obchodnoprávných sporoch sú príslušné:

- a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave,
- b) Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach,
- c) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici,
- d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre,
- e) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove,
- f) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne,
- g) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave,
- h) Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

7. Podľa § 36 ods. 1 a 2 CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania, takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

8. Podľa § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednávania sporu.

9. Podľa § 43 ods. 1 CSP, ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

10. Podľa § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

11. Podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi subjektom verejného práva, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

12. Podľa § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka, na účely odseku 2 subjektom verejného práva je a) štátny orgán, b) obec, c) vyšší územný celok, d) právnická osoba, ktorá spĺňa požiadavky podľa odseku 4, e) združenie právnických osôb, ktorého členom je aspoň jeden zo subjektov verejného práva uvedených v písmenách a) až d).

13. Podľa § 261 ods. 4 Obchodného zákonníka, právnická osoba podľa odseku 3 písm. d) je osoba založená alebo zriadená na účel plnenia potrieb všeobecného záujmu, ktoré nemajú výrobný alebo obchodný charakter, a a) je úplne alebo z väčšej časti financovaná subjektom verejného práva podľa odseku 3 písm. a) až d), b) je kontrolovaná subjektom verejného práva podľa odseku 3 písm. a) až d) alebo c) subjekt verejného práva podľa odseku 3 písm. a) až d) vymenúva alebo volí viac ako polovicu členov jej riadiaceho orgánu alebo kontrolného orgánu.

14. Podľa § 34 ods. 2 zákona SNR č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon č. 330/1991 Zb.“), pozemkový fond nie je zriadený na podnikanie. Svoju činnosť vykonáva podľa tohto zákona a osobitných predpisov vo verejnom záujme a z tejto činnosti mu vznikajú práva a záväzky.

15. Podľa § 19 ods. 3 písm. h) zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon č. 180/1995 Z. z.“), fond alebo správca môže previesť vlastníctvo k pozemkom podľa § 16 ods. 1 písm. b) a c), ak dôvodom prevodu je usporiadanie vlastníctva k pozemkom na zabezpečenie nevyhnutného prístupu k pozemkom iných vlastníkov.

16. Podľa § 3 ods. 1 písm. b) nariadenia Vlády Slovenskej republiky č. 238/2010 Z. z. ktorým sa ustanovujú podrobnosti o podmienkach prenájmania, predaja, zámeny a nadobúdania nehnuteľností Slovenským pozemkovým fondom v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „nariadenie vlády č. 238/2010 Z. z.“), fond môže pozemok vo vlastníctve štátu predať, ak osobitný predpis neustanovuje inak a okrem dôvodov uvedených v osobitnom predpise, z dôvodu zabezpečenia nevyhnutného prístupu k nehnuteľnosti iného vlastníka.

17. Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

18. Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

19. Podľa § 457 Občianskeho zákonníka ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

20. Najvyšší súd z obsahu žaloby zistil, že žalobca a žalovaný uzavreli Kúpnu zmluvu č. 03399/2019-PKZ-K40844/19.00 v zmysle § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka, § 19 zákona č. 180/1990 a § 3 nariadenia vlády č. 238/2010 Z. z., ktorej predmetom bol prevod nehnuteľnosti v k. ú. O. (ďalej len „kúpna zmluva“). Podľa čl. IV kúpnej zmluvy žalovaný predával kupujúcemu nehnuteľnosť z dôvodu majetkového usporiadania pozemku na zabezpečenie nevyhnutného prístupu k nehnuteľnosti iného vlastníka. Právne účinky prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nenastali z dôvodu, že Okresný úrad Martin, katastrálny odbor rozhodnutím, zn. V 277/2020, zamietol návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, nakoľko považoval predloženú kúpnu zmluvu za absolútne neplatnú. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca svoju pohľadávku voči žalovanému uplatňuje z titulu bezdôvodného

obohatenia, ktoré malo žalovanému vzniknúť v dôsledku toho, že nevydal plnenie, ktoré nadobudol v dôsledku plnenia žalobcu z neplatného právneho úkonu (kúpnej zmluvy).

21. Najvyšší súd konštatuje, že právny záver, či sa v prejednávanej veci jedná o obchodnoprávny alebo občianskoprávny spor závisí predovšetkým od právnej povahy strán a ich vzťahu, z ktorého spor vznikol. Keďže sa v tomto prípade má jednať o nárok na vydanie plnenia z neplatného právneho úkonu, právny režim vzťahu žalobcu a žalovaného sa odvodzuje od právneho režimu kúpnej zmluvy. Rozhodujúcou skutočnosťou pre uplatnenie obligatórnej pôsobnosti Obchodného zákonníka na záväzkové vzťahy podľa § 261 ods. 1, ods. 2 Obchodného zákonníka je povaha účastníkov pri vzniku záväzkového vzťahu (§ 261 ods. 8 Obchodného zákonníka).

22. Žalobcom v tejto veci je obchodná spoločnosť zapísaná v obchodnom registri (v súlade s § 2 ods. 2 písm. a) Obchodného zákonníka), ktorá pri uzatváraní kúpnej zmluvy konala vo veci týkajúcej sa jej podnikateľskej činnosti. Žalovaný naopak nie je subjektom zriadeným na podnikanie, ale subjektom, ktorý vykonáva svoju činnosť vo verejnom záujme (§ 34 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb.). Najvyšší súd konštatuje, že pre potreby stanovenia právneho režimu žalovanej pohľadávky, je nevyhnutné identifikovať žalovaného v právnej terminológii Obchodného zákonníka ako subjekt verejného práva (§ 261 ods. 3 písm. d) v spojení s § 261 ods. 4 Obchodného zákonníka).

23. Poslednou otázkou teda zostáva, či sa právny vzťah žalovaného a žalobcu týkal zabezpečovania verejných potrieb žalovaným alebo jeho vlastnej prevádzky. K tomu najvyšší súd uvádza, že deklarovaným dôvodom uzatvorenia kúpnej zmluvy malo byť usporiadanie vlastníctva k pozemkom z dôvodu zabezpečenia nevyhnutného prístupu k nehnuteľnosti žalovaného (čl. IV kúpnej zmluvy). Najvyšší súd je názoru, že záujem na usporiadaní vlastníctva k pozemkom tak, aby došlo k zabezpečeniu nevyhnutného prístupu k inej nehnuteľnosti jej vlastníkom možno subsumovať pod pojem zabezpečovanie verejných potrieb.

24. V tomto sa najvyšší súd nestotožňuje s právnym názorom Mestského súdu Bratislava III a poukazuje, že primárnou, výslovne deklarovanou pohnútkou žalovaného pri predaji nehnuteľnosti žalobcovi bol verejný záujem na rozumnom usporiadaní pozemkov, nie jeho súkromný záujem. Okresným úradom konštatovaná absolútna neplatnosť kúpnej zmluvy na predmetnej skutočnosti nič nemení. Podľa najvyššieho súdu boli teda pri vzniku primárneho záväzku (kúpnej zmluvy) medzi žalobcom a žalovaným splnené všetky predpoklady pre vznik obchodného záväzkového vzťahu podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, a preto bola kúpna zmluva uzatvorená v obchodnoprávnom režime medzi podnikateľom (žalobcom) a subjektom verejného práva (žalovaným).

25. Najvyšší súd sumarizuje, že keďže žalovaná pohľadávka mala podľa žaloby vzniknúť v dôsledku neplatného právneho úkonu uzatvoreného v obchodnoprávnom režime, odvodená pohľadávka musí nasledovať právny režim primárneho záväzku a musí byť obchodnoprávnym záväzkom. Spor medzi žalobcom a žalovaným je preto obchodnoprávnym sporom, v ktorom je daná kauzálna príslušnosť Mestského súdu Bratislava III podľa § 22 písm. a) CSP.

26. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.